

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2014. május 12.

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

I. JEZIČNO – KNJIŽEVNI OBRAZOVNI NIZ ZADATAKA**Osnovni kriteriji vrednovanja**

Pravilnim rješenjem zadataka može se postići **30 bodova**. Vrednovanje zadataka nastavnik vrši sukladno uputama za ispravljanje i vrednovane.

Upute za ispravljanje i vrednovanje sadrže mogući (moguće) odgovor (odgovore), mogući broj bodova koji se mogu dati za odgovor, odnosno broj parcijalnih bodova.

Osim navedenih odgovora mogu se prihvatiti i sva ostala pravilna rješenja koja udovoljavaju zadatku teksta.

Pri vrednovanju se pogreške iz jezične pravilnosti ne uzimaju u obzir. Nastavnik koji bude vrednovao rad mora bodovati rješenje svakog zadatka, a na kraju radnje mora navesti ukupni broj bodova.

1. Pod starim krovovima: **Ksaver Šandor Gjalski**, Ruke: **Ranko Marinković**
(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 2**)

2. Novelist je umjetnik minijature. **T**
Prve novele u hrvatskoj književnosti bile su tematski su vezane uz suvremeni život. **N**
U noveli 19. st. dominira akcija, a fabule su zapletene i dinamične. **N**
Kovačić, Kumičić, Gjalski su predstavnici modernističke novele. **N**
Realiste zanima svakodnevica ljudi. **T**
U književnosti između dvaju ratova opada važnost novele. **N**
(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 6**)

3.

Novela	Vrsta novele
Iz velegradskog podzemlja	socijalna
Balkon	ugodaja
Mira Kodolićeva	psihološka
Camao	fantastična
Muljika	lika

(Svako dobro rješenje je prihvatljivo. Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod.
Mogući broj bodova: 5)

4.

kratkoća	vrijeme zbivanja radnje je kratko
ekonomija prostora	kratak uvod
brzi razvoj radnje	mali broj likova
nema opširne karakterizacije	poanta

(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 8**)

5.

socijalna tendencioznost: karakteristika književnog djela u kojem se prikazuju socijalni problemi, bijeda, nepravda, socijalna sredina (predgrađe, siromašne kuće, neimaština), siromašni ljudi (radnici, beskućnici, prosjaci), atmosfera u kojoj žive;
sladunjava idealizacija: karakteristika književnog djela u kojem se na pretjerano osjećajan način opisuju likovi, okolnosti, stvarnost i prikazuju boljim nego što jesu;
(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 2**)

6. samokontrola: **slaganje**

radnja: **sufiksalna**

(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 2**)

7. utjecajem: **prijeglas**

dinamične: **palatalizacija**

(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 2**)

8.

„Izuzetna dinamika na hrvatskoj literarnoj sceni rezultirala je i izuzetnom novelističkom produkcijom – i u kvantitativnom i u kvalitativnom smislu.“

izuzetna: **atribut**

na sceni: **priložna oznaka mjesta**

produkcijom: **daljnji objekt (u instrumentalu)**

(Svaki točan odgovor vrijedi po jedan bod. **Mogući broj bodova: 3**)

Ukupno 30 bodova

II. SASTAVLJANJE TEKSTA

Osnovni kriteriji vrednovanja sastavljanja teksta

Nabrajanje mogućih sadržajnih elemenata ne znači da pravilno rješenje mora sadržati sve navedene elemente. Svako dobro rješenje, iako odstupa od navedenih sadržajnih elemenata, mora se vrednovati.

1. Vrednovanje zadatka u svezi sa sastavljanjem teksta vrši se prema navedenim kriterijima učinka unutar određenih granica, odnosno uzimanjem u obzir svih mogućih sadržajnih elemenata u svezi sa zadatkom. Ukoliko maturant/maturantica uopće ne riješi jedan ili više zadataka iz sastavljanja teksta, on/ona će na taj zadatak ili više zadataka dobiti 0 bodova.
2. Unutar granica učinka o broju bodova koji se mogu dodijeliti odlučuje nastavnik koji vrednuje rad.
3. Jezična pravilnost se vrednuje u sva tri teksta zajedno, a moguće je dati maksimalno 20 bodova.
4. Nastavnik koji vrednuje radnju unosi ukupan broj bodova u tablicu koja se nalazi na kraju zadataka iz sastavljanja teksta.

TUMAČENJE JEDNOG UMJETNIČKOG DJELA NA OSNOVI ODREĐENOG STAJALIŠTA

Mogući broj bodova: 25

Opseg: najmanje 300 riječi

(25-20 bodova)

Kandidat tumači određeni tekst prema zadanim kriterijima, uvjerljivo potvrđuje svoje jezično i književno znanje. Iz radnje se vidi njegovo kritičko razmišljanje i trezveno prosuđivanje.

Tumačenje je jasno izloženo, primjeri i pozivanja su ispravna, razmišljanje je uvjerljivo, ni jedan argument se ne zasniva na pogrešnom pojmovnom ili na pogrešnom logičnom tumačenju.

Slijed misli je jasan, radnja je logično građena. Ostvarena je globalna i linearna kohezija teksta.

Tekst je napisan nedvosmisleno i tečno.

Sustav jezičnih i stilističkih elemenata u potpunosti odgovara temi, osobnom izjašnjavanju mišljenja.

Dobro sklapanje rečenica i istančan izbor riječi.

(19-10 bodova)

Kandidat se u biti pridržava zadanom (im) kriteriju (ima) zadatka.

Uočljiva je namjera logičnog iznošenja određenog problema i pitanja, međutim tvrdnje nisu uvijek dovoljno argumentirane, primjeri i obrazloženja u nekim slučajevima nisu ispravna. Iz radnje se točno vidi da kandidat ne raspolaže očekivanim znanjem o danoj temi (ili se nije udubio dovoljno u temu).

Omjer kompozicijskih elemenata određene vrste teksta nije bez grešaka.

Rječničko blago u ponekim slučajevima nije dovoljno izražajno. Javlja se i neispravno strukturirane rečenice.

Tekst sadrži gramatičke, pravopisne greške.

(9-0 boda)

Tekst se ne tumači uvijek prema određenim kriterijima, česta su sadržajna odstupanja, izlaganje nije dovoljno zahtjevno (npr. općenitosti, ponavljanja, kriva pojmovno-predmetna tumačenja).

Tekst ne sadrži samostalno mišljenje.

Siromašno rječničko blago, nezahtjevna uporaba rečenica.

Tekst više odgovara živom govoru, a ne zahtjevima pisanog teksta.

U tekstu se često javljaju gramatičke, pravopisne greške.

Glavni aspekti ocjenjivanja: kvaliteta argumentacije i s time u svezi izložena interpretacija.

- Miroslav Krleža je rođen u Zagrebu. U Pečuhu završio kadetsku školu (1911). Dvije godine studira na vojnoj akademiji u Budimpešti. Bijeg, putovanje od Pariza do Beograda. Od 1913. godine u Zagrebu, posvetio se književnom radu. Na fronti u Galiciji. Nakon povratka u Zagreb izdaje književne časopise (Plamen, Književna republika). Putuje u mnoge europske gradove. Piše pjesme, novele, drame, putopis. Tijekom II. svjetskog rata boravi u Zagrebu. Poslije rata član JAZU, direktor Leksikografskog zavoda. Urednik časopisa Republika. Umro je u Zagrebu.
- U pjesmi „Večernji vjetar“ Krleža daje slikoviti opis prirode, večernji pejzaž u kojem se zgusnuto javlja i društvena stvarnost. Biljne motive povezuje s instrumentima. Neobičnom metaforom i svijetlim bojama opisuje more. Sinestezijom sugerira

različitosti mirisa. Uspoređuje kestenove s morem. Sebe otkriva u ulozi orla, motivom pluga unosi društvenu stvarnost. Završava optimističkom slikom pobjede.

- Krležini se stihovi nalaze na granici vezanog i slobodnog stiha. 7 strofa različite dužine, od dva do šest stihova daju okvir pjesmi u kojoj brojna ponavljanja, ritmičke kombinacije stvaraju jedinstven glazbeni doživljaj. Pjesmom dominiraju svijetle boje, sve do „modrih sanja“, no prije završetka kao kontrast prisutna je i crna.
- Zadnja strofa služi kao slomljeni refren početka prve strofe. Dužina stihova je rapsodična, od 5 do 16 slogova nalazimo razne varijante. Rime nisu istaknute. Lirski paralelizmi i onomatopeje stvaraju unutrašnji ritam, duge rečenice su podređene jedinstvenom lirskom trenutku.

REFLEKTIRANJE NA POJAVU DANAŠNJICE

Mogući broj bodova: 15

Opseg: najmanje 200 riječi

(15-11 bodova)

Promišljeno, uvjerljivo reflektiranje na probleme, pitanja i povezanosti. Argumentiranje temeljeno na spoznajama stečenim iz jezika i književnosti.

Tekst odražava kritičko razmišljanje, prosuđivanje i osobni stav kandidata.

Tumačenje je jasno izloženo, primjeri i pozivanja su ispravna, razmišljanje je uvjerljivo, nijedan argument se ne zasniva na pogrešnom pojmovnom ili na pogrešnom logičnom tumačenju.

Slijed misli je jasan, radnja je logično građena. Ostvarena je globalna i linearna kohezija teksta.

Sustav jezičnih i stilističkih elemenata u potpunosti odgovara temi, osobnom izjašnjavanju mišljenja.

(10-6 bodova)

Promišljeno, uvjerljivo reflektiranje na probleme, pitanja i povezanost. Argumentiranje temeljeno na spoznajama stečenim iz jezika i književnosti, ali argumenti ne potvrđuju uvijek u dovoljnoj mjeri rečeno dokazima.

Uočljiva je namjera logičnog iznošenja određenog problema i pitanja, međutim tvrdnje nisu uvijek dovoljno argumentirane, primjeri i obrazloženja u nekim slučajevima nisu ispravna. Iz radnje se točno vidi da kandidat ne raspolaže očekivanim znanjem o danoj temi (ili se nije udubio dovoljno u temu).

Omjer kompozicijskih elemenata određene vrste teksta nije bez pogreške.

Rječničko blago u ponekim slučajevima nije dovoljno izražajno. Javljaju se i neispravno strukturirane rečenice u tekstu.

Tekst sadrži gramatičke, pravopisne pogreške.

(5-0 boda)

U izlaganju problema, u formuliranju misli ima uopćavanja, ponavljanja, eventualno i pogrešnih predmetnih tumačenja.

Logičnost teksta, navedeni primjeri, pozivanja često nisu odgovarajuća, samostalno mišljenje nije dovoljno uvjerljivo.

Glavne misli nisu odvojene jedna od druge.

Nezahtjevno sklapanje rečenica (najčešće se učenik koristi prostim rečenicama ili višesložnim rečenicama).

Tekst više odgovara živom govoru, a ne zahtjevima pisanog teksta.

U tekstu se često javljaju gramatičke, pravopisne pogreške.

Učenci stoje na pragu izbora profesije zato će imati jasnu sliku o prednostima i poteškoćama kada je riječ o poduzetništvu. Očekuje se drugačiji tip raspravljanja od strane dječaka i djevojaka. Učenici će navesti i područja poduzetništva u kojima je moguće krenuti već od mladih godina. U pojedinim se regijama nude drugačije mogućnosti, zato će i pristupi biti vezani uz zavičaj.

Optimalan je pristup toj temi esejistički. Važni su i preglednost i prozračnost teksta.

PRAKTIČNA PISMENOST

Mogući broj bodova: 10

Opseg: najmanje 100 riječi

(10-7 bodova)

Sadržaj pismenog teksta mora odgovarati situaciji komuniciranja, tj. treba biti prilagođen adresatu (naslovniku).

Sadržajni elementi moraju biti vjerodostojni, uvjerljivi.

Pismeni tekst mora udovoljiti normama određene vrste teksta, strukturi te jezičnim i stilističkim normama (npr. pismo, molba, prijava, polemika).

(6-4 bodova)

Sadržaj pismenog teksta u suštini odgovara situaciji komuniciranja, tj. prilagođen je adresatu (naslovniku), ali argumenti nisu dovoljno uvjerljivi.

Uočava se nedostatak nekih bitnih elemenata za određenu vrstu teksta, za strukturu te jezičnu i stilističku ispravnost, ali taj nedostatak ne smije utjecati na jasnoću.

(3-0 boda)

Tekst ne sadrži dovoljne i odgovarajuće sadržajne argumente zbog čega nije postignut određeni cilj.

Glavni su aspekti ocjenjivanja: ostvarivanje službenog pisma, sastavljanje programa koji je adekvatan situaciji komuniciranja, zatim normi sadržaja, strukturi i formi istog pisma i programa.

- Sastaviti okvire službenog pisma: oslovljavanje, uvod, sadržaj, datum, potpis.
- Važno je navesti sve regije, ukazati na poznate umjetničke, znanstvene, sportske i poljoprivredne specifičnosti dane županije/regije.

PRILOG
KVALITETA JEZIKA/JEZIČNA PRAVILNOST:**Maksimalan broj bodova: 20 bodova**

Jezična pravilnost se vrednuje zajedno u sva tri teksta, a može se dati ukupno 20 bodova.

Kvaliteta jezika/jezična pravilnost u pismenoj radnji vrednuje se na sljedeći način:

P = pravopise pogreške (pisanje velikog slova, j-lj, ć-č, -, ks-x, e-je-ije)	½ boda
I = interpunkcija	¼ boda
G = gramatičke pogreške (glagolska rekcija, miješanje rodova, slaganje/kongruencija, glagolski vid, jezične/glasovne promjene)	1 bod
U = ustrojstvo rečenice (sklapanje, slaganje, red riječi)	½ boda

Na kraju radnje treba preračunati oduzete bodove u kvocijent jezične pravilnosti (izražavanje pogrešaka u postocima).

Kvocijent jezične pravilnosti = broj oduzetih bodova x 100/ukupni broj riječ u pismenoj radnji

0 - 0,5 %	20 bodova
0,51- 1,0 %	19
1,01- 1,5 %	18
1,51 – 2,0 %	17
2,01 – 2,5 %	16
2,51 – 3,0 %	15
3,01 – 3,5 %	14
3,51 – 4,0 %	13
4,01 – 4,5 %	12
4,51 – 5,0 %	11
5,01 – 5,5 %	10
5,51 – 6,0 %	9
6,01 - 6,5 %	8
6,51 – 7,0 %	7
7,01 – 7,5 %	6
7,51 – 8,0 %	5
8,01 – 8,5 %	4 boda
8,51 – 9,0 %	3
9,01 – 9,5 %	2
9,51 – 10 %	1 bod
10,01 % - više	0 boda

Npr.: ako je broj oduzetih bodova 10, onda se preračunavanje vrši na sljedeći način:

$$\frac{10 \times 100}{500}$$

$$= 2\% = 17 \text{ bodova.}$$

Dodatak**Znakovi za obilježavanje pogrešaka u kompoziciji, znakovi za jezične i pravopisne pogreške**

Znak za novi odlomak: obrnuto slovo z

Nedostatak označavanja novoga odlomka: √

Znak za nedostatak u tekstu: -----

Sadržajna pogreška: _____

Red riječi, rečenica, odlomaka: 1. 2. 3.

Logička ili jezična suprotnost: : ↔

Znak za jezične pogreške: ~~~~~

Sastavljeno pisanje: ⊕

Rastavljeno pisanje: ⊖